

Metodiskais materiāls interešu izglītībā

Interešu izglītības joma, apakšjoma	Kultūrizglītība, vizuālā māksla
Metodiskā materiāla nosaukums	Lieldienu tradīcijas un norises
Metodiskā materiāla forma	Darba lapa
Pedagoga vārds, uzvārds	Aiga Moļņika
Mērķauditorija	skolēni
Vecumposms (<i>ja attiecas</i>)	10 gadus veci skolēni
Tēmas aktualitāte attiecīgajā jomā	Kultūras un tautas mantojuma apzināšanās - mācās cienīt un saglabāt savas tautas kultūru.
Metodiskā materiāla mērķis	Iepazīstināt ar Lieldienu norisēm un tradīcijām, pilnveidot radošās rakstīšanas prasmes, stimulēt iztēli, radošo domāšanu un pašizpausmi.
Metodiskā materiāla apraksts	Darba lapā ir 5 dažāda līmeņa uzdevumi. 1.uzdevumā skolēniem jāizveido domu karte, ar ko viņiem saistās Lieldienas, pēc uzrakstītā apspriež, kādas katram asociācijas, 2. uzdevumā skolēni lasa fragmentu no L. Linmeieres literārās pasakas „Kurmīša Lieldienas” un uzraksta, kā ģimenē svin šos svētkus un kas tajos šķiet visjaukākais, pēc tam pārrunā to. 3. uzdevumā skolēni lasa tekstu par Lieldienām, pārbauda, vai uzmanīgi lasījuši tekstu, pēc tam raksta, kuras tradīcijas ir saglabājušās līdz mūsdienām, kuras nav. 4. uzdevumā izkrāso olu. 5. uzdevumā raksta dzejoli par Lieldienām.
Nepieciešamie resursi (<i>ja attiecas</i>)	Pildspalva, krāsu zīmuļi, flomāsteri
Plānotais rezultāts	Skolēni paplašina zināšanas par Lieldienu tradīcijām un norisēm
Metodiskā materiāla praktiskais pielietojums	DL ar dažādiem uzdevumiem, ko var izmantot gan literatūras stundās, gan folklorā, gan klases stundā, kad runā par latviešu tautas tradīcijām.
Datums	31.10.2025.

Lieldienu norises un tradīcijas

1. uzdevums.

Izveido domu karti, ar ko tev asociējas Lieldienas!

2. uzdevums.

Izlasi L. Linmeieres literārās pasakas fragmentu „Kurmīša Lieldienas”!

Zeme jau iesilusi, un augstu debesīs plašu loku lieca stārķis. Kurmītim bijis tik daudz darāmā, ka viņš pat nemanīja, ka garā ziema jau projām. Dārzā aiz loga izspraucies vientuļš sniegpulkstenītis. Vai tas klusi iezvanīja pavasari? Saule silti noglāstīja Kurmīša ūsas, un Kurmītim sākās lielais Lieldienu gaidīšanas laiks. Kurmītis kopā ar savu draugu Lieldienu zaķi gādāja sīpolu un brūnganās alkšņu mizas, lai varētu krāsot olas. Kāra šūpoles. Kas nu tās par šūpolēm, ja visi draugi kārtīgi neizšūpojas!

Lieldienas pagāja vienos priekos. Kurmītis sadāvināja draugiem raibi krāsotas olas. Visi gāja rotaļās un augstu šūpojās. Likās, ka aizšūposies pat garām augstajām debesīm.

Tu uzzināji, kā Lieldienas sagaida Kurmītis. Vai arī tu katru gadu kā īpaši atzīmē šo dienu? Padomā un atbildi uz jautājumiem!

2.1. Kā tavā ģimenē svin šos svētkus?

2.2. Kas šajos svētkos tev šķiet visjaukākais?

3. uzdevums.

Uzmanīgi izlasi tekstu!

Liieldienas.

Liieldienas ir pavasara saulgriežu svinības, kad diena ir kļuvusi garāka par nakti.

Viena no senākajām Liieldienu rīta izdarībām ir putnu dzīšana. Putni nozīmē ļaunumu un slimības: aizdzenot tos no sētas, tiek izdzīts ļaunums un raizes. Putnu dzīšana noris ar lielu troksni; ļaudis klaigā un šauj, trokšņo un dzied.

Svētku raksturīgākie ēdieni ir vārīti zirņi, plāceņi, olas, kas ir saules simbols. Olu vārīšana ir tradīcija, ko pazīst arī citas tautas. Latvieši tic, ka tad telītes aug apaļas. Olas ēdot, vēroja čaumalas atdalīšanos; ja labi atlec, tad labi augs lini.

Vienu no galvenajām vietām liieldienu tradīcijās ieņem šūpoļu kāršana un šūpošanās. Šūpoles atkarībā no novadiem sauc arī par šūpotnēm, līgotnēm, līgačām, airiem jeb eirēm. Tās parasti kar visaugstākajā vietā, taču nekad neizmanto aramzemi. Kaut gan galvenais šūpošanās laiks ir Liieldienas, šūpojas vēl visu nedēļu līdz Liieldienu atsvētei jeb baltajām Liieldienām. Ticējumi vēsta, ka šajā dienā no rīta vērojama saules šūpošanās.

Liieldienu rītā dziedinošs spēks piemīt tekošam ūdenim, turklāt ūdenim jātek pret rītiem, tas ir, pret sauli.

Cik dienas svin Liieldienas? Vairākas dainas apgalvo, ka trīs, citas tautasdziesmas min četras dienas.

3.1. Pārbaudi, vai esi uzmanīgi lasījis tekstu! Izlasi apgalvojumu un ievēl krustiņu atbilstīgajā ailē!

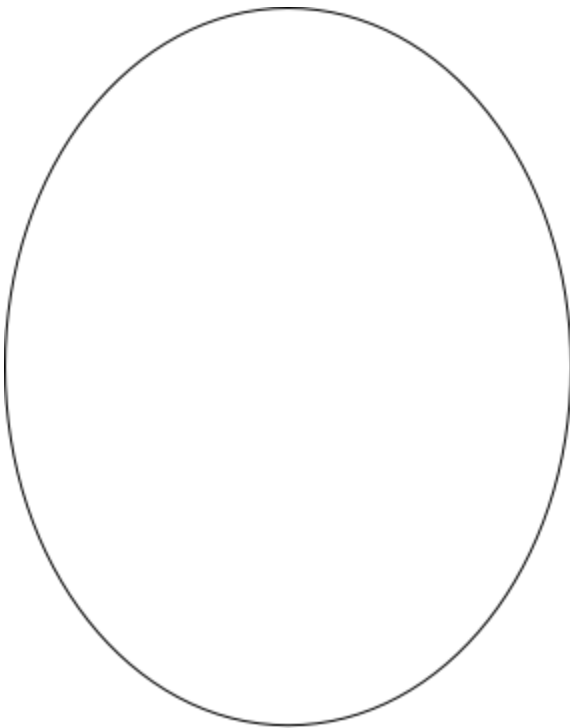
Apgalvojums	Jā	Nē	Nav minēts
1. Liieldienās putnus nedzen prom no sētas, jo tad mājās būs raizes.			
2. Liieldienai raksturīgs ēdiens ir vārītas olas, zirņi, plāceņi.			
3. Olu vārīšana ir tikai latviešiem raksturīga tradīcija.			
4. Šūpoles sauc arī par līgačām.			
5. Šūpojas tikai vienu dienu.			
6. Liieldienu rītā ūdenim piemīt dziedinošs spēks.			
7. Liieldienas svin piecas dienas.			
8. Liieldienas katru gadu svin vienā un tajā pašā laikā.			

3.2. Uzraksti vienu Lieldienu tradīciju, kas ir saglabājusies mūsdienās, un vienu tradīciju, kas nav saglabājusies mūsdienās!

Tradīcijas, kas saglabājušās	Tradīcijas, kas nav saglabājušās

4. uzdevums.

Tu droši vien katru gadu palīdzi krāsot olas. Vai tās vienmēr ir izdevušās tādas, kā vēlējies? Šodien tev ir iespēja izkrāsot oliņu, kā vien pats vēlies. Izkrāso to!

5. uzdevums.

Tu jau daudz ko esi uzzinājis par Lieldienām, tās norisēm un tradīcijām. Tagad arī tu pats vari uzraksti dzejoli par Lieldienām, ko veido piecas rindiņas.

Ievēro, ka

1. rindīnā ir 1 vārds, kas nosauc tēmu,
2. rindīnā ir 2 vārdi, kas nosauc īpašības,
3. rindīnā ir 3 vārdi, kas raksturo darbību,
4. rindīnā ir no 4 vārdiem veidota frāze, kas izsaka izjūtas,
5. rindīnā ir 1 vārds (sinonīms), kas vēlreiz izsaka tēmas būtību.
